

FOLKFÖRSÖRJNINGSMINISTERIET

Helsingfors,
den 11 november 1939.
Cirkulär N:o 23.

Till folkförsörjningsnämnderna.

De personkortsystem, som kommunerna skola uppställa.

Folkförsörjningsministeriet har utarbetat ett särskilt kortsystem för registreringen av kommunernas invånare och för kontrollen av de utdelade köpkorten. Kortsystemet grundar sig på bosättningsorterna, enligt vilka de enskilda personerna och matlagen skola grupperas. Härom redogöres närmare nedan. De personkort, matlagspärmar, ledkort och lådor som behövas för kortsystemet tillverkas som bäst och tillsändas folkförsörjningsnämnderna i den mån de bliva färdiga och i den ordning folkförsörjningsnämnderna till ministeriet hava lämnat de uppgifter, som i cirkuläret N:o 19 infordrats, beträffande antalet innevånare och matlag, utdelade köpkort, byar (gator) o. s. v. i kommunen. Dessa uppgifter äro nödvändiga för att ej till kommunerna komme att sändas märkbart större kort- och materialmängder än de verkliga behöva. Det bör nämligen observeras att enligt lagen om krigstillstånd kommunerna skola debiteras för det för kortsystemet nödiga materialet.

Huru kortsystemet skall uppställas och föras.

Kommunerna skola uppställa och föra kortsystemet. Systemet är lika för hela landet, varför lokala ändringar ej få vidtagas.

Vid ifyllandet böra nedan givna regler noga efterföljas, ty alla de anteckningar som skola göras på korten äro nödiga redan därför, att, då något kort eller någon pärm, som innehåller kort, tillfälligtvis tages ut från kortsystemet, dessa utan svårighet skola kunna sättas tillbaka på rätt plats. De anteckningar som utvisa kortets plats i kortsystemet böra därför göras sär-

skilt tydligt. Om en person flyttar från en ort till en annan eller från en gård eller ett matlag till ett annat, så skall hans eller hennes kort flyttas på motsvarande sätt.

Även i sådana samhällen med sammanträngd befolkning, för vilka särskild byggnadsplan fastställts (således gator med namn och gårdar med nummer), kan ett kortsystem uppställas enligt de för städerna och köpingarna givna instruktionerna, därest ett dylikt visar sig lämpligt.

A. Städernas och köpingarnas personkortsystem.

1. Gatuledkorten.

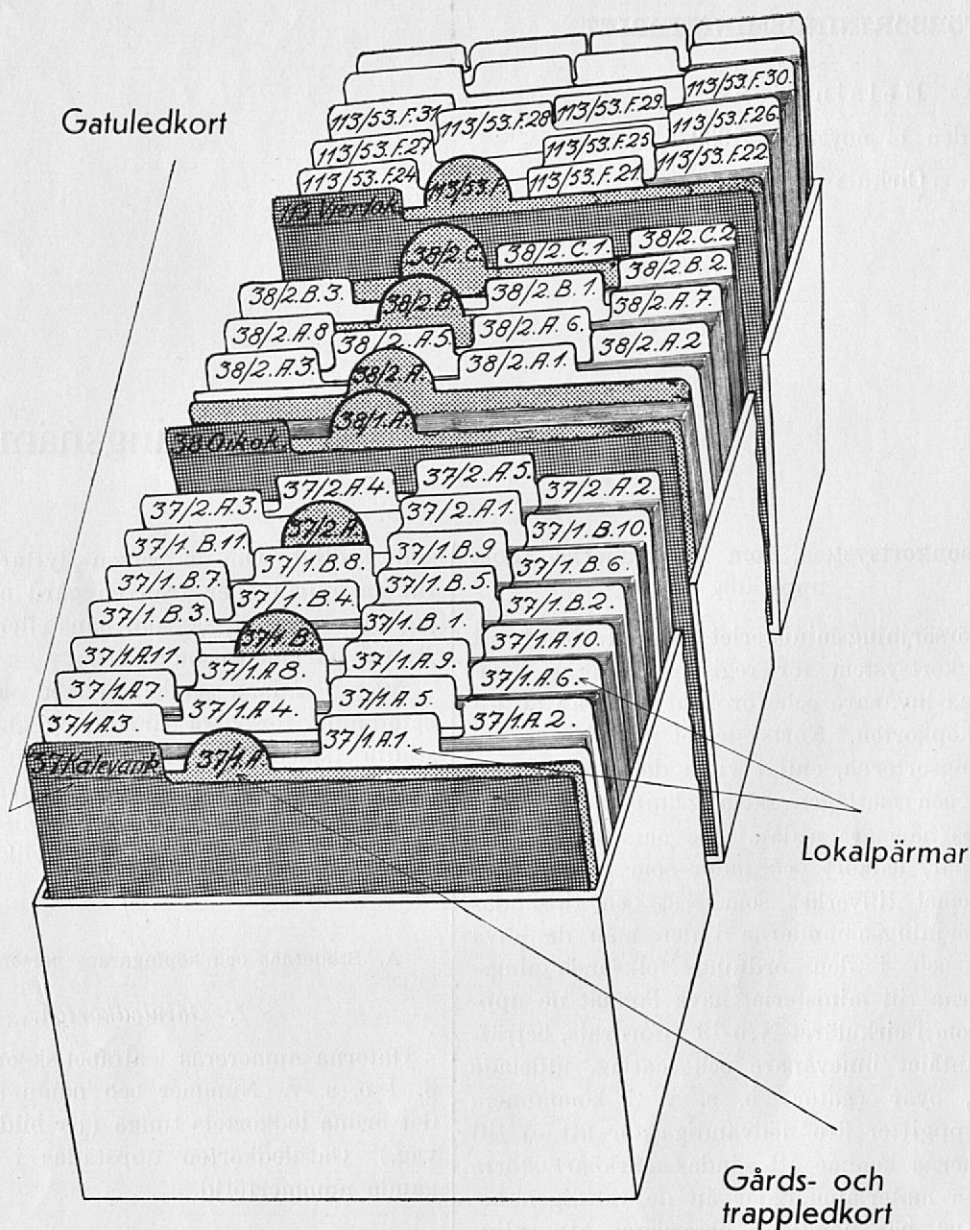
Gatorna numereras i alfabetisk ordning: 1, 2, 3, 4 o. s. v. Nummer och namn antecknas på det bruna ledkortets tunga (jfr bilden: 37 Kalevag.) Gatuledkorten uppställas i lådan i stigande nummerföljd.

2. Gårdsledkorten.

För varje gård uppgöres ett särskilt ledkort, grått kort med rund tunga, och för varje trappa särskilt ledkort, om i densamma bo flere familjer. På gårdsledkortets tunga antecknas gatuledkortets ordningsnummer, gårdens adressnummer samt trappans bokstav, om sådan finnes. (Jfr. mallbilden t. ex. 38/2. C, varvid 38 avser gatuledkortets ordningsnummer, 2 gårdens nummer och C trappans bokstav.) Gårdsledkorten ställas efter motsvarande gatuledkort i gårdsnummerföljd.

3. Lokalpärmarna.

På lokalpärmarnas tungor utskrivs utom de anteckningar, som gjorts på gårdens ledkort,

dessutom lokalens nummer eller om lokalerna ej äro numrerade, pärmarnas nummer i alfabetisk ordning. (Jfr mallbilden t. ex. 113/53. F. 25, varvid 25 avser lokalens nummer.

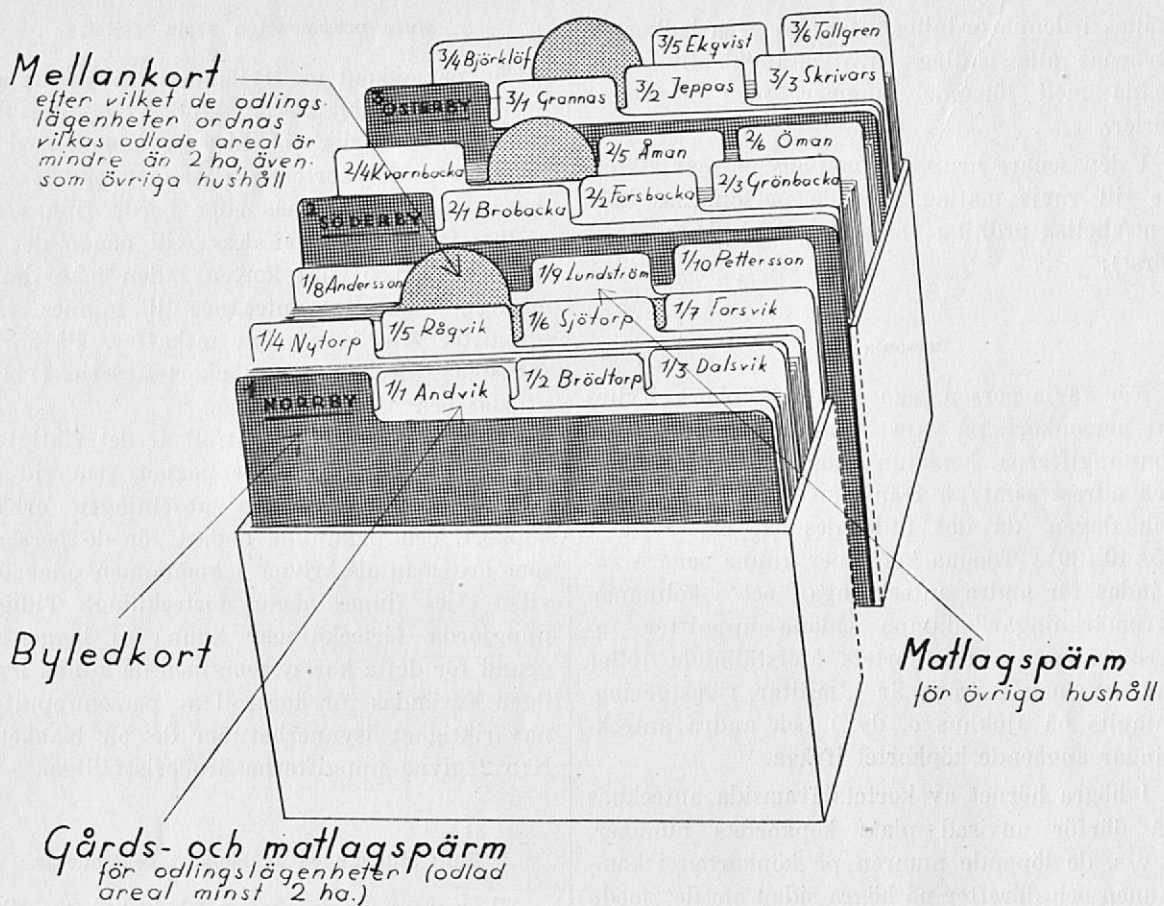
Personkortet ställas emellan motsvarande lokalpärm i alfabetisk ordning efter släktnamn (familjens huvudmans kort först oberoende av den alfabetiska ordningen). Lokalpärmarna motsvara sålunda matlagspärmarna, och personkortens uppställning kan ske i enlighet med matlagsförteckningarna på folkförsörjningsblanketten N:o 2. Om i samma lokal finnas flere matlag än ett, skola dessas kort det oaktat läggas i samma lokalpärm, huvudmatlaget (husbondefamiljen) först och de övriga därefter i

alfabetisk ordning. Ett annat släktnamn utvisar i dylikt fall i regeln att personen hör till ett skilt matlag. Om till samma matlag höra personer med olika namn, eller om endel, men ej alla av familjens medlemmar har förfinskat sitt namn bör medelst anteckning på kortet visas, vilka personer som höra till samma matlag.

B. Personkortsystemet i landskommunerna.

1. Byaledkorten.

Byarnas namn antecknas på de bruna byaledkortens tungor, och dessa ledkort ställas enligt byanamen i alfabetisk ordning, varefter bya-

ledkorten numreras från 1 uppåt, varvid ordningsnummern skrives framför bynamnet. Byaledkorten ställas i denna ordning in i lådan. — I stället för de egentliga bynamnen kan man om det finnes vara lämpligare använda någon annan kommunal indelningsgrund såsom röstningsområden, folkskoledistrikt m. fl.

2. Gårds- och matlagspärmarna.

Matlagen i varje by uppdelas först i tvenne grupper nämligen: i gårdar och övriga jordbrukslägenheter vars odlade areal är åtminstone 2 hektar samt i matlag, vars lägenheter odlade areal understiger 2 hektar eller vilka ej hava odlingar. Grupperna åtskiljas från varandra med ett grått ledkort, utan någon anteckning, enär skillnaden mellan grupperna utan vidare torde vara klar.

3. Gårdar och jordbrukslägenheter med åtminstone 2 hektar odlad areal.

På gårds- eller matlagspärmarnas tungor antecknas gårdarnas namn eller matlagens huvud-

mäns släktnamn, varefter gårds- och matlagspärmarna i varje by ställas enligt namn i alfabetisk ordning och numreras från 1 uppåt, så att på varje pärms tunga framför gårds- eller släktnamnet alltid först står motsvarande byaledkorts nummer och sedan, åtskilt av ett snett streck, ordningsnummern. Pärmarna ställas i denna ordning efter motsvarande byaledkort.

I gårds- eller matlagspärmarna läggs i alfabetisk ordning (gårdens eller matlagets huvudmans namn först) de personers kort, vilka höra till varje gård eller matlag.

4. Matlag vars lägenheter odlade areal understiger 2 hektar eller vilka ej hava något odlat område.

På dylika matlags pärmar antecknas matlagets huvudmans släktnamn, varefter dessa pärmar ordnas i alfabetisk följd och framför matlagets huvudmans namn antecknas gårdens nummer och, åtskilt av ett snett streck, ordningsnummern. Ordningsnumren börja ej i detta fall från 1 utan fortsätta från de egentliga jordbrukslägenheternas sista nummer. Pärmarna

ställas i denna ordning efter det gråa ledkortet. Byarnas alla matlag hava sålunda blivit försedda med löpande nummer, men i tvenne serier.

I den senare gruppens matlags pärmar ställas de till varje matlag hörande personernas kort i alfabetisk ordning (matlagets huvudmans kort först).

Personkortet.

För varje person, som erhållit köpkort, ifylles ett personkort, på vars framsida antecknas personuppgifterna, kommun (kommunens nummer) och adress samt på framsidan köpkortets märke och dagen, då det utdelades (t. ex. Serie I 15. 10. 39). Tomma kolumner kunna senare användas för andra anteckningar, och i kolumnen „Anmärkningar” kunna sådana uppgifter antecknas som t. ex. kortets återställande (eller att personen i fråga är i militär tjänstgöring, intagits på sjukhus o. dyl.) och andra anteckningar angående köpkortet ifråga.

I högra hörnet av kortets framsida antecknas på därför anvisad plats köpkortets nummer, d. v. s. de löpande numren på köpkorten i kommunen och därefter på högra sidan om det sneda strecket kommunens nummer (t. ex. 4711/091). På de köpkort, som senare utdelas antecknas alltid samma nummer så att varje persons alla köpkort äro lika numrerade. Detta gäller naturligtvis ej, om någon flyttar till annan kommun.

Person som flyttat från orten skall för att få ett nytt köpkort på den nya boningsorten för folkförsörjningsnämnden där uppvisa sitt förra köpkort, varefter folkförsörjningsnämnden rekviderar hans personkort från folkförsörjningsnämnden på hans tidigare hemort. När nämnden erhållit detta, skall nytt köpkort utdelas åt personen ifråga. Av den på kortet antecknade nummern framgår i vilken kommun han tidigare varit bosatt.

På kortets framsida finnes plats för anteckningar angående adressförändringar (från en kommun till en annan eller från en bostad till en annan inom samma kommun).

Om de för dessa anteckningar anslagna raderna fullskrivs före resten av kortet, överflyttas kortets övriga anteckningar till ett nytt kort och det förra kommer ur bruk. Fullskrivna kort torde sparas och uppbevaras på särskilt ställe i alfabetisk ordning för den händelse att desamma senare komme att behövas.

Huru personkortet skola ifyllas.

För personkontens ifyllande erhållas uppgifterna från de blanketter (folkförsörjningsblanketten n:o 2), vilka ifylldes i samband med utdelandet av köpkorten i början av oktober. På dessa blanketter finnas eller borde finnas alla nödiga uppgifter. Om dessa till någon del äro ofullständiga, ifyllas korten i den mån det är möjligt. Samtidigt antecknas till minnes, vilka uppgifter ytterligare böra anskaffas. På kortets framsida antecknas att köpkortet Serie I blivit utdelat och utdelningsdagen.

För senare skeende kontroll är det viktigt att ett kort skrives för varje person, som vid den i kommunen verkställda utdelningen erhållit köpkort, och ingalunda endast för de personer, som äro mantalsskrivna i kommunen eller över vilka eljes finnes någon förteckning. Tidigare uppgjorda förteckningar kunna ej läggas till grund för detta kortsystem, men de kunna lämpligen användas för kontroll av personuppgifternas riktighet isynnerhet om de på blanketten N:o 2 givna uppgifterna äro bristfälliga.

Huru utdelningen av köpkort kontrolleras.

All reglementering av nödvändighetsartiklar förutsätter, att utdelningen kan effektivt kontrolleras i alla dess skeden. Den främsta förutsättningen är naturligtvis, att det kan förhindras, att någon person kommer över flere än ett kort. Den skedda utdelningen av köpkortens Serie I, vilken måste företagas skyndsamt utan nämnda tidigare förberedelser, har påtagligen varit rätt summarisk, och för många kort ha troligen utdelats.

Som kontroll av den skedda utdelningen och även av kommande sådana har därför det ovan beskrivna personkorts-systemet utarbetats. Det erfordrar visserligen arbete och skötsel, men det är nödvändigt. Likaså bör det fortlöpande hållas i skick. Härtill böra å ena sidan de till någon annan kommun flyttande kortägarna bidra såsom ovan beskrivits, och å andra sidan fordras kortsystemets skötsel att förändringarna beträffande födda och döda antecknas. Sistnämnda uppgifter tillhandahållas folkförsörjningsnämnderna av vederbörande registermyndigheter.

För den första kontrollen av köpkortens utdelning har folkförsörjningsministeriet haft överläggningar med bl. a. Häradsskrivareföreningen, varvid ministeriet kommit till det resultat

att de, som föra mantalslängderna bäst kunna utföra den jämförande kontrollen av personkorten. Ministeriet uppmanar folkförsörjningsnämnderna att beträffande kontrollen ingå en överenskommelse med häradsskrivaren i det härad till vilket kommunen hör och samtidigt träffa avtal om ersättningen för kontrollen. Ministeriet finner för sin del den avgift skälig, som Häradsskrivareföreningen föreslagit, nämligen 10 penni, i städerna Tammerfors, Åbo och Viborg 12 penni per kort. Helsingfors stad som är i särställning icke härvid medräknad.

Den kontroll av utdelningen av köpkort, som skall verkställas av häradsskrivarna sker lämpligast så, att i enlighet med tidigare träffad överenskommelse och på därvid fastställd tidpunkt det av kommunen ifyllda kortsystemet tillsändes häradsskrivaren för granskning. Angående i kommunen mantalsskrivna personer, som vid utdelningen erhållit köpkort, skall häradsskrivaren ej nämna någonting, men däremot skall han uppgöra tvenne förteckningar:

1. angående de i kommunen mantalsskrivna personer, som ej erhållit köpkort, och
2. de personer, som ej äro mantalsskrivna i kommunen, men det oaktat erhållit köpkort vid utdelningen, varvid bör nämnas var de varit mantalsskrivna den 1 januari 1939.

Häradsskrivarna kunna ej anmäla förändringar, vilka inträffat under innevarande år. Folkförsörjningsministeriet har dock anhållit, att inrikesministeriet och undervisningsministeriet måtte uppmana kyrkoherdeämbetena och civilregistermyndigheterna att åt folkförsörjningsnämnderna uppgiva de flyttningar från ett register till ett annat, vilka inträffat före ingången av sista oktober. Av dessa uppgifter erhålles kunskap om, från och till vilka kommuner de personer kommit, som under innevarande år flyttat, försåvitt flyttningsanmälan inlämnats.

Då den av häradsskrivaren uppgjorda kontrollförteckningen emottagits skall folkförsörjningsnämnden göra anmälan om utdelade köpkort till den kommun, där vederbörande är mantalsskriven.

För den händelse att det ej framgår ur den av häradsskrivaren uppgjorda förteckningen, var någon person är mantalsskriven, och detta ej heller kan fastslås ur den förteckning, som registermyndigheterna tillsänt folkförsörjnings-

nämnden, skall denna antingen genom att fråga vederbörande själv eller ock på annat sätt införskaffa uppgift om, var personen ifråga är mantalsskriven. Erhålles ej på detta sätt uppgift angående alla personers mantalsskrivningsort, skall därom anmälas till distriktsbyråerna, vilka av kommunerna i sina distrikt inhämta upplysningar angående ifrågavarande personers hemkommun. Giver icke heller detta önskat resultat, skola distriktsbyråerna uppgöra och tillsända folkförsörjningsministeriet en förteckning över de personer, angående vilkas mantalsskrivningsort upplysning ej erhållits och ministeriet kommer i anledning härav att göra förfrågningar i hela landet.

Folkförsörjningsnämnden erhåller å sin sida uppgifter från alla de kommuner, där köpkort utdelats åt personer, som äro införda i dess register. Dessa uppgifter skola jämföras såväl med den av häradsskrivaren erhållna förteckningen över de personer som i hemkommunen äro mantalsskrivna, men icke erhållit köpkort, som med personkortsystemet, om namnet saknas i förteckningen. Om därvid framgår att personen ifråga erhållit köpkort i en främmande kommun, men ej i den kommun där han är skriven, har utdelningen försiggått rätt. Om åter vid granskningen framgår att personen ifråga erhållit köpkort i tvenne kommuner, skall folkförsörjningsnämnden i den kommun, där personen ifråga är bosatt, därom underrättas och bör han eller hon kallas att avgiva förklaring. Kan därvid konstateras att personen ifråga ej använt mer än ett köpkort, skall det kort, som givits honom i fel kommun fråntagas honom (jfr instruktionerna angående utdelning av köpkort), och saken är ordnad. Om det åter framgår att bägge korten använts, skall den person, som sålunda gjort sig skyldig till missbruk (det kan röra sig ej endast om kortets ägare utan även om någon av hans eller hennes anhöriga), skall därom anmälas till vederbörande myndigheter för vidtagande av sådana åtgärder, som avses i Statsrådets beslut av den 3 oktober angående reglementering av socker- och sirapsförbrukningen.

Sedan uppdagade fel blivit rättade och missbruk beivrade, är kontrollen slutförd. Vid nästa utdelning erhålla alla personer sina köpkort på den ort, där vederbörande är införd i kortsystemet. Har någon person bytt bosättningsort skall han eller hon själv ombesörja överflyttningen av sitt personkort till den nya kommunen, förrän nytt kort kan erhållas.

Kortsystemets iordningställande och personkortens ifyllande skola skyndsamt vidtaga, genast då det för kortsystemet nödiga materialet erhållits. För den händelse att nämnda material enligt uppskattning befinnes vara otillräckligt, skall det som brister rekvireras från folkförsörjningsministeriets distributionsavdelning, men det oaktat bör arbetet omedelbart påbörjas. Härvid bör uppskattningsvis den tidpunkt fastställas, då kortsystemet kan tillsändas häradskrivaren för kontroll, och denna tidpunkt skall nämnas i den överenskommelse, som ingås med häradskrivaren.

Genast då utlåtande beträffande kontrollen ingått skall folkförsörjningsdistriktets byrå

meddelas 1. antalet personer i kommunen, vilka erhållit köpkort; 2. antalet i kommunen skrivna personer, som ej erhållit kort vid utdelningen; 3. antalet personer, som ehuru annorstädes mantalsskrivna dock erhållit köpkort vid i kommunen förrättad utdelning, och en förteckning jämte möjligast noggranna personuppgifter rörande de personer angående vilkas erhållande av kort ej kunnat meddelas de kommuner, där de äro mantalsskrivna; samt 4. antalet matlag och personkort i kortsystemet. I sinom tid skall dessutom till distriktsbyrån sändas meddelande om de åtgärder, som vidtagits beträffande personer som erhållit tvenne kort, och resultatet därav.

Folkförsörjningsminister **R. v. Fieandt.**

Ävdelningschef *Onni Toivonen.*

